

ESTUDI DELS HÀBITS ESPORTIUS DE LA POBLACIÓ EN EDAT ESCOLAR A LA CIUTAT DE BARCELONA

MAIG 2007

Direcció de l'estudi:

Institut Barcelona Esports-Ajuntament de Barcelona

Realització de l'estudi:

ITIK consultoria de l'esport i el lleure

Disseny gràfic i maquetació:

Víctor Oliva Disseny gràfic, S.L.

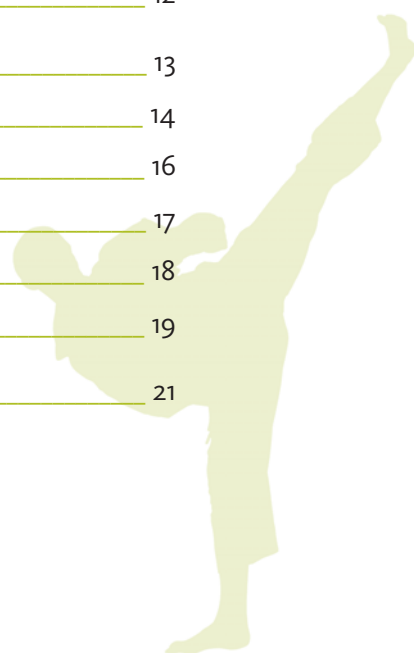
Coordinació i edició de la publicació:

Institut Barcelona Esports-Ajuntament de Barcelona

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	4
2. PLANTEJAMENT DE L'ESTUDI	5
3. ANÀLISI DE DADES	7
3.1 Pràctica esportiva fora de l'horari lectiu	7
3.1.1 Pràctica esportiva per gènere	8
3.1.2 Pràctica esportiva per territori	9
3.1.3 Pràctica esportiva per lloc de naixement	10
3.1.4 Pràctica esportiva segons la tipologia del centre	11
3.1.5 Pràctica esportiva segons edat i curs escolar	12
4. TIPUS DE PRÀCTICA ESPORTIVA	13
4.1 Competició	14
4.2 Motius de pràctica	16
4.3 Motius de no pràctica	17
4.4 Motius d'abandonament	18
4.5 Pràctica ocasional	19
5. CONCLUSIONS	21

I. INTRODUCCIÓ

Ara fa gairebé 10 anys de l'última recollida de dades en relació amb la participació de l'alumnat de primària i secundària en les activitats esportives fora d'horari lectiu: va ser en el Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar. Des d'aleshores, la composició i els hàbits de la població en edat escolar de la ciutat de Barcelona han variat força.

Ara, l'Institut Barcelona Esport i per iniciativa de la Taula de l'Educació Física i l'Esport, ha vist la necessitat de capturar la realitat de la ciutat amb l'objectiu de promoure i millorar la qualitat de l'oferta esportiva adreçada als escolars de la manera més efectiva.

La Taula de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar és un òrgan consultiu en el qual estan representats diferents sectors dels sistemes esportiu i educatiu (administracions, universitats, Consell de Coordinació Pedagògica, Consell Esportiu Escolar de Barcelona, Unió de Federacions Esportives Catalanes, Consell de Coordinació Esportiva, etc.). Aquesta Taula ha estat impulsora de la campanya i dels premis "Compta fins a tres", però a hores d'ara les accions de la Taula van més enllà de potenciar els valors positius de l'esport i, amb la implantació del Pla de l'Esport en Edat Escolar de l'Ajuntament de Barcelona, pren un nou impuls i esdevé un observatori de la realitat. El nou objectiu consisteix a fer una tasca investigadora, proposant actuacions coordinades des de tots els sectors que vagin encaminades a reforçar i consolidar el valor educatiu de l'esport escolar. Aquest estudi n'és una primera proposta i un bon exemple de quin ha de ser el seu paper.

Un estudi d'aquestes característiques és rellevant per poder extreure'n els aspectes més determinants de la pràctica esportiva escolar, com és el cas de les preferències amb relació al tipus de pràctica esportiva, les motivacions o objectius que indueixen a la pràctica o l'índex i la tendència sistemàtica de l'abandonament de la pràctica, entre d'altres. Un elevat índex de pràctica esportiva en edats joves resulta fonamental per al sistema esportiu d'un país. D'una banda, permetrà que els escolars adoptin uns hàbits esportius i puguin conèixer els beneficis que se'n deriven. D'una altra banda, una pràctica esportiva variada enriquirà les diferents modalitats esportives alhora que garantirà la continuïtat del teixit associatiu de la ciutat.

1. Ignasi Vila *L'ús del temps de la població infantil i juvenil: els hàbits esportius*. Institut d'Educació, 1998.

2. PLANTEJAMENT DE L'ESTUDI

La principal finalitat de l'estudi ha estat conèixer l'estat de la situació actual dels hàbits esportius dels escolars de la ciutat de Barcelona fora de l'horari lectiu, amb la intenció de definir criteris que orientin les futures polítiques de promoció i difusió de l'activitat física i l'esport en edat escolar.

La població escolar de Barcelona, el curs 2005-06, va ser de 179.919 infants i joves.

S'ha treballat amb una mostra de 3.359 escolars que, des d'un punt de vista estadístic, en garanteix la representativitat. Es pot afirmar que de la mostra obtinguda s'obté un nivell de confiança d'un 95%. Quant al nivell de precisió assolit, $\pm 1,5\%$, es desprèn que els resultats obtinguts poden variar un 1,5% a l'alça o a la baixa respecte de la realitat.

Tenint en compte els paràmetres següents, que han esdevingut les variables independents de la recerca, s'ha delimitat la mostra per:

Gènere: un dels principals paràmetres diferenciadors tant per índex de pràctica com, sobretot, per tipus de pràctica.

Curs: el curs i l'edat escolar tenen una influència decisiva en el tipus de pràctica i els seus objectius.

Taula 1. Mostra distribuïda segons curs.

	Recompte	%	% de la base de dades d'escolars de la ciutat de Barcelona
Primària	1.376	40,90%	41,30%
Secundària	1.983	59,10%	58,70%
Total	3.359	100%	100%

Tipus de centre d'ensenyament: pot condicionar la pràctica esportiva, sobretot en els casos en què es produeix el canvi de centre en el pas de la primària a la secundària.

Distribució geogràfica: en principi, els escolars tendrien a utilitzar espais esportius pròxims al lloc de residència. Per tant, en funció de la zona de Barcelona on es visqui i els equipaments esportius existents, es podria tendir a practicar un tipus d'esport o un altre. Per això, la mostra ha respectat la proporció de la població esco-

lar de cada districte. Per exemple, a l'Eixample s'han passat 533 enquestes que representen el 15,9% de la mostra, fracció que s'acosta molt al 16,4% dels escolars de la ciutat, que són els que cursen els seus estudis en aquest districte.

Procediment: el treball de camp ha consistit en l'administració d'una enquesta mitjançant qüestionari. A l'hora de dissenyar el qüestionari, s'han tingut en compte la senzillesa de les preguntes formulades i el vocabulari emprat i s'ha definit la pràctica esportiva dels escolars a partir de la primera pregunta: "Fas algun esport o activitat física fora de l'horari escolar durant el curs?" A continuació, el qüestionari s'ha dividit en tres parts diferenciades: una primera part, destinada a les persones que fan activitat física actualment durant el curs escolar (preguntes 2 a 17); una segona part, destinada a les persones que no fan activitat física durant el curs escolar (preguntes 18 a 22); un últim apartat, destinat a la pràctica d'activitat física esportiva ocasional i en l'històric esportiu familiar (preguntes 23 a 30).

El tractament de dades s'ha realitzat amb el programa informàtic estadístic SPSS (Statistic Package for Social Sciences) que ha permès encreuar les diferents variables d'estudi.

Taula 2. Fitxa tècnica de la investigació.

Univers	Població escolar de la ciutat de Barcelona, 179.919 escolars
Àmbit	Ciutat de Barcelona
Dimensió de la mostra	3.359 escolars
Error de la mostra	±3%
Nivell de confiança	95% $p=q=0,5$
Procediment de mostreig	Mostreig probabilístic per quotes
Dates de treball de camp	Del 15 de gener al 28 de febrer del 2007

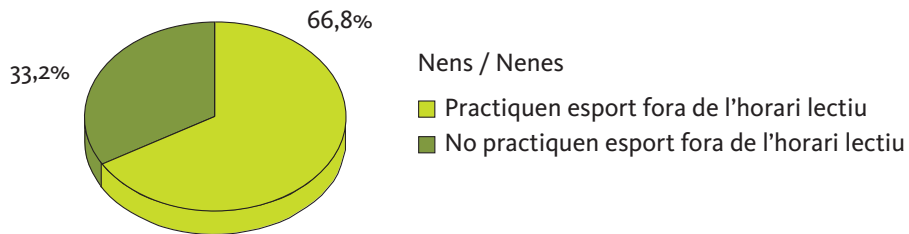
3. ANÀLISI DE DADES

3.1 PRÀCTICA ESPORTIVA FORA DE L'HORARI LECTIU

El primer paràmetre i, sens dubte, el de major importància en l'estudi portat a terme, és el que fa referència a la pràctica esportiva. La definició com a tal d'aquest paràmetre determina la pràctica esportiva d'un infant almenys amb una periodicitat mínima de 2 cops a la setmana.

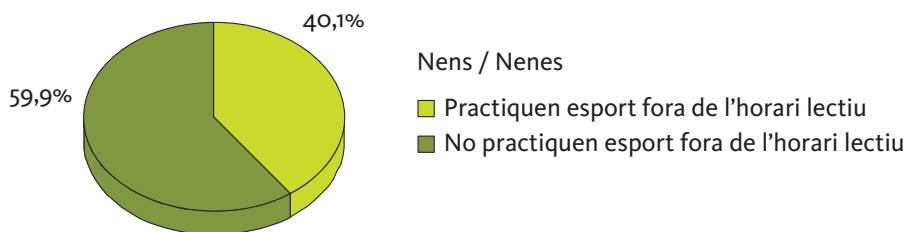
En aquest sentit, **el 66,8% dels escolars de Barcelona afirma practicar esport fora de l'horari escolar, mentre que el 33,2% reconeix no practicar-ne.**

Gràfic 1. Pràctica esportiva fora de l'horari lectiu, estudi 2007.

Si comparem aquests resultats amb l'estudi del 1998, s'observa que s'ha produït **un creixement superior als 25 punts.**

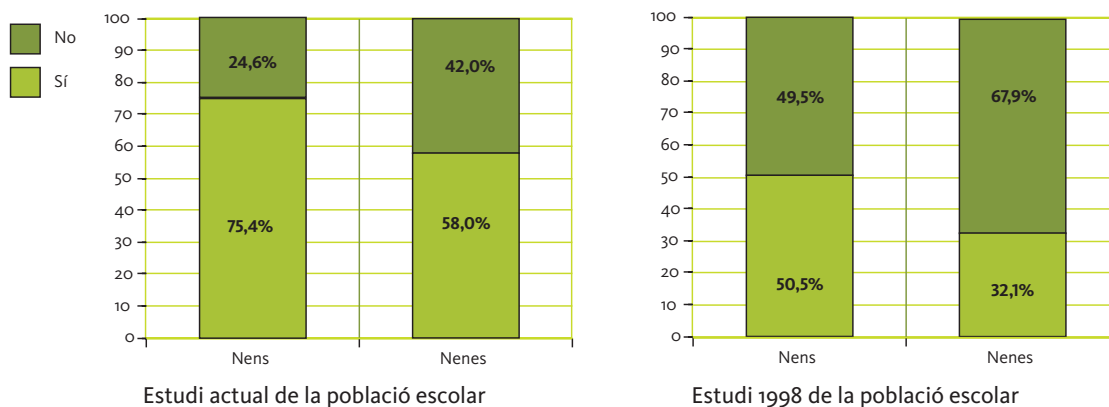
Gràfic 2. Pràctica esportiva fora de l'horari lectiu, estudi 1998.

3.1.1 Pràctica esportiva per gènere

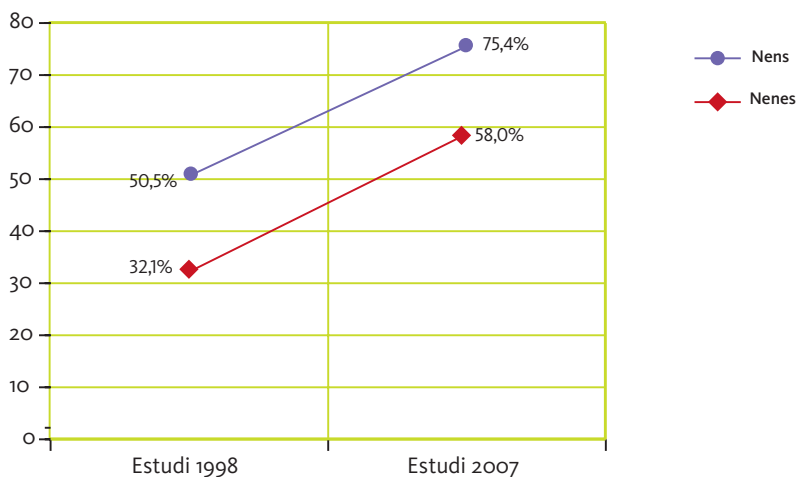
Analitzant més en profunditat aquesta dada, es troben diferències significatives entre els dos gèneres. En el Gràfic 3 es pot veure com **el percentatge de nois que practica esport (75,4%) és bastant superior al de les noies (58,0%)**.

Gràfic 3. Pràctica esportiva fora de l'horari escolar segons gènere en els diferents estudis realitzats.

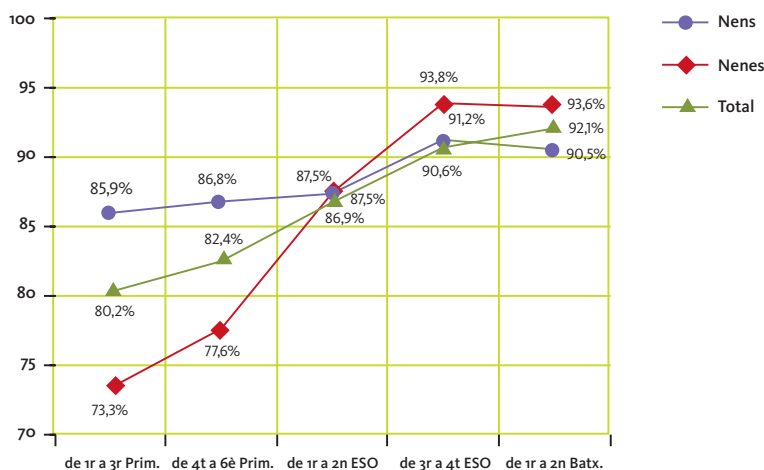
Fent la comparació amb l'estudi realitzat el 1998, s'observa que, malgrat el creixement general, el distanciament entre gèneres és similar: un 18,2% a l'estudi del 1998 i un 17,4% al present estudi. En el gràfic 4, es pot veure una representació d'aquest creixement (cal tenir en compte que l'evolució real segurament no ha estat rectilínia, però la manca de dades porta a fer aquesta interpretació).

Gràfic 4. Evolució de l'índex de pràctica en els diferents estudis realitzats, segons gènere.

Així mateix, cal considerar que, malgrat que la pràctica esportiva de les nenes està per sota de la dels nens, el resultat de l'enquesta ens diu que la necessitat per fer activitat esportiva, la veuen prou clara; per tant, sembla que no cal sensibilitzar aquest sector sinó **que convé facilitar la pràctica esportiva ajudant a fer el pas de la conscienciació a la pràctica**. (Gràfic 5).

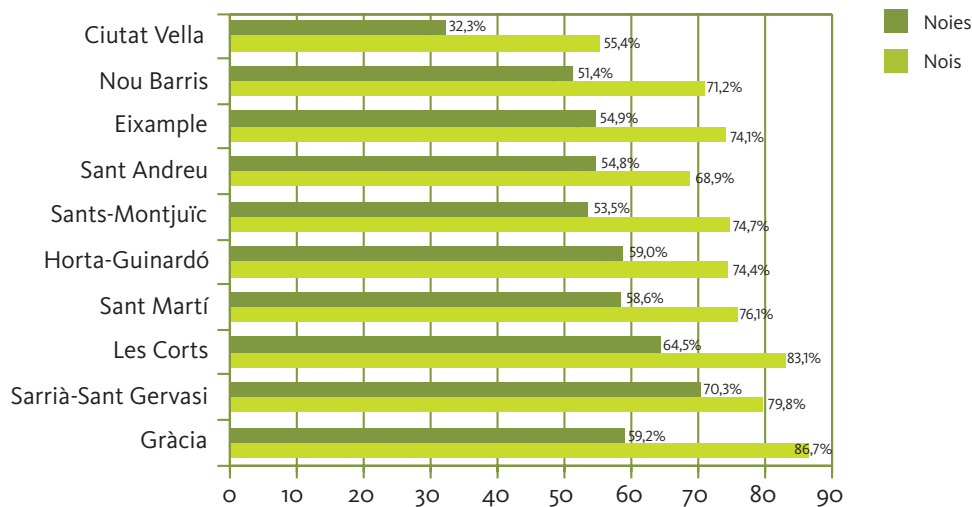
Gràfic 5. Evolució de la consciència per fer activitat física o esport de gran segons curs i gènere.

3.1.2 Pràctica esportiva per territori

Continuant l'anàlisi, es pot veure com també hi ha diferències, tot i que no tan significatives, entre els nivells de pràctica esportiva dels diferents districtes de la ciutat. En el Gràfic 6 es poden comparar els resultats entre districtes i per gènere.

Gràfic 6. Pràctica esportiva fora de l'horari escolar distribuït per districtes i gènere.

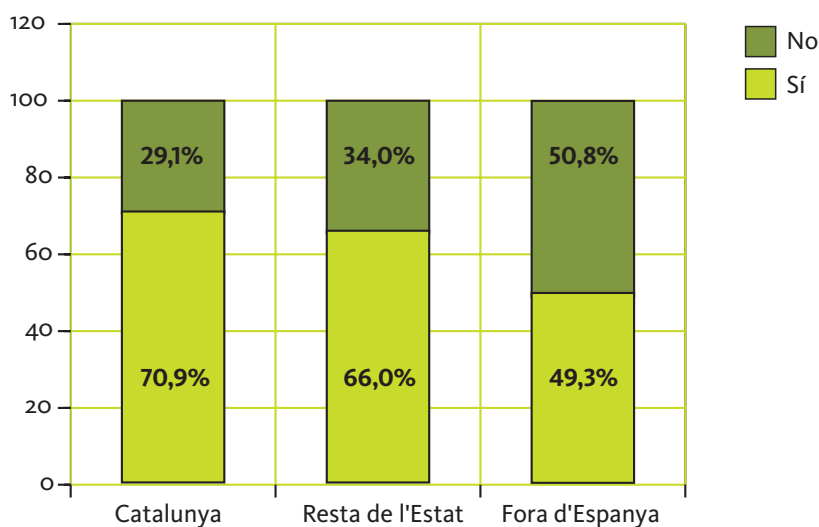
Cal destacar **Ciutat Vella** com el districte on hi ha uns nivells de pràctica més baixos, del 43,5%, molt per sota dels nivells de pràctica de la resta de districtes, on es supera el 60%. Al mateix temps, **el districte de Sarrià-Sant Gervasi** és el que presenta un major índex de pràctica general i on els percentatges de nens (79,8%) i nenes (70,3%) es troben menys distanciats, amb el percentatge de nenes practicants més elevat de la ciutat.

3.1.3 Pràctica esportiva per lloc de naixement

Aquest baix índex de pràctica a Ciutat Vella està motivat per un aspecte que sí que suposa un filtre en la pràctica esportiva per als nois i noies en edat escolar: **el lloc de naixement**. En el cas de Ciutat Vella, el districte compta amb un 30,1% de persones nascudes fora de l'estat espanyol, xifra que disminueix fins al 24,0% al districte de Nou Barris (segon districte amb menor índex de pràctica esportiva) i que no supera el 15% en la resta de districtes.

L'índex de pràctica esportiva segons el lloc de naixement al conjunt de districtes corrobora aquesta hipòtesi. Així, tot i observar-se lleugeres **diferències entre les persones que han nascut a Catalunya** (el **70,9% practica esport** fora de l'horari escolar) i **les persones que han nascut a la resta de l'estat espanyol** (on la xifra d'aquesta pràctica disminueix fins al **66,0%**), sí que aquest percentatge de pràctica es redueix notablement en el cas de les **persones nascudes fora de l'estat espanyol (49,3%)**, (veure Gràfic 7).

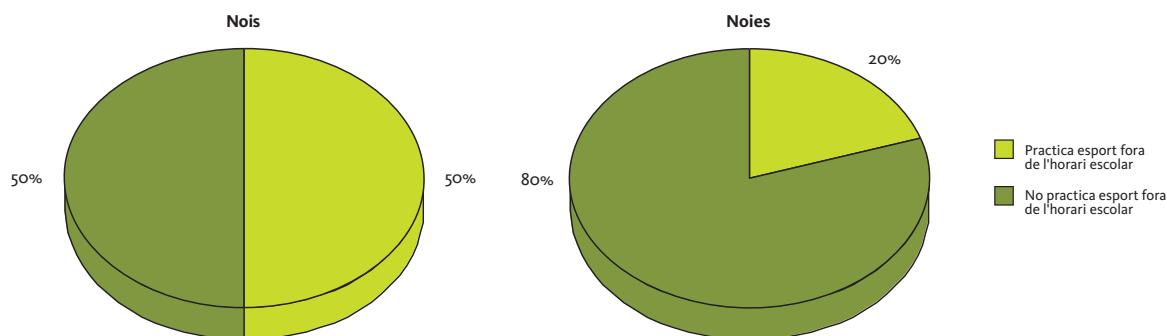
Gràfic 7. Índex de pràctica esportiva en funció del lloc de naixement.

S'estableix, per tant, **una correlació directa entre els nivells de pràctica esportiva fora de l'horari lectiu entre els escolars de la ciutat i el seu origen o lloc de procedència**. En altres paraules, els nens i nenes immigrants acostumen a tenir uns índexs de pràctica esportiva inferiors a la resta de persones de la seva edat a la ciutat.

Analitzant els índexs de pràctica esportiva per gènere i agafant com a prova el districte de Ciutat Vella, que és el districte amb un major volum de nois i noies nascuts fora de l'estat espanyol (veure gràfic 8), s'observa que tan sols el 20% de noies fan pràctica esportiva. Sembla, doncs, que es valida la hipòtesi que els **índexs de pràctica esportiva en els districtes amb un important percentatge d'immigració són inferiors especialment dins el gènere femení**.

Gràfic 8. Comparativa de gènere de la pràctica esportiva fora de l'horari escolar dels nouvinguts al districte de Ciutat Vella.

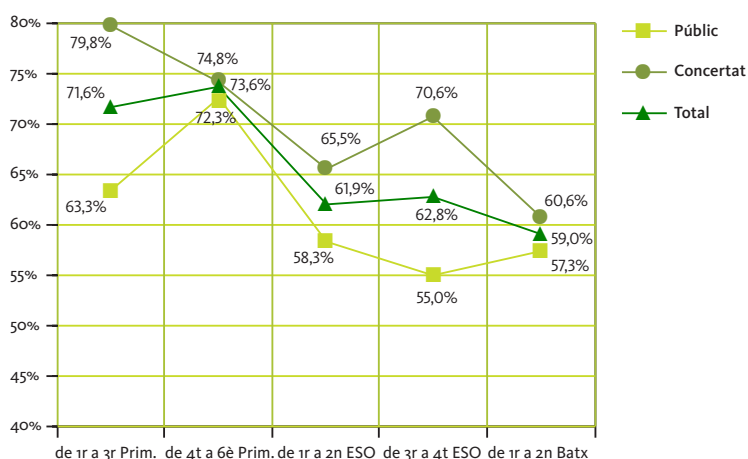
Els resultats confirmen la hipòtesi i permeten veure com aquest menor nivell de pràctica esportiva no és tan important entre el gènere masculí de la població immigrant però sí que ho és entre el gènere femení.

3.1.4 Pràctica esportiva segons la tipologia de centre

Existeixen també diferències en els percentatges de pràctica entre els centres públics i els privats. Així, mentre que en els centres públics el nivell de pràctica esportiva fora de l'horari escolar és del 60,8%, aquests nivells s'incrementen fins al 70,4% en el cas dels centres educatius privats i concertats de la ciutat. Aquestes dades podrien explicar-se pel fet que la majoria dels nouvinguts reben la seva formació educativa als centres educatius públics.

Aprofundint en l'evolució de la pràctica per **tipologia de centre** (gràfic 9), les dades mostren com la pràctica esportiva als centres concertats sempre es manté superior a la dels públics. Hi ha dos punts on aquesta diferència es polaritza: als cursos inferiors (1r i 3r de primària) apareix una diferència del 16,5% que pot estar lligada a les diferències entre l'oferta d'activitats esportives als centres públics i concertats. Un segon punt es troba entre 3r i 4t d'ESO, on la diferència és del 15,6%. No obstant, cal fixar-se en el 3er cicle de primària i batxillerat, on les dades sobre la pràctica esportiva s'igualen força.

Gràfic 9. Evolució de la pràctica esportiva en funció del curs i del tipus de centre.

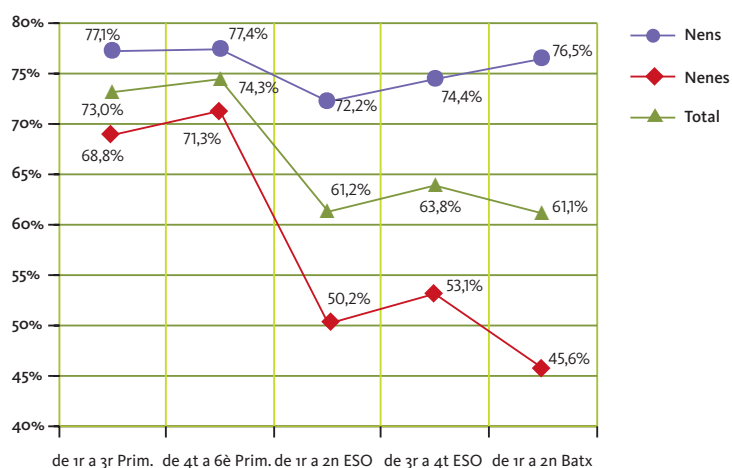

3.1.5. Pràctica esportiva segons edat i curs escolar

Un altre aspecte interessant d'analitzar són els nivells de pràctica en funció de les edats/cursos dels nois i noies enquestats. En el gràfic 10 s'han agrupat les edats dels enquestats en 5 grans grups: de 1r a 3r de primària, de 4t a 6è de primària, 1r i 2n d'ESO, 3r i 4t d'ESO i Batxillerat. **S'observa com els índexs de pràctica esportiva tendeixen a disminuir a mesura que les persones s'acosten a l'adolescència**, sobretot coincidint amb el canvi de cicle d'educació primària a educació secundària.

D'altra banda, els nivells de pràctica esportiva durant l'educació primària presenten diferències inferiors al 10% entre nens i nenes, a favor dels nens. Aquestes diferències s'accentuen considerablement en **l'educació secundària**, on **es produeix un marcat descens de la pràctica esportiva femenina**. Així, les diferències entre ambdós gèneres durant l'ESO passen a superar el 20% entre nois i noies. Aquestes diferències continuen accentuant-se durant el batxillerat, en què arriben gairebé als 30 punts percentuals.

Gràfic 10. Evolució de la pràctica esportiva en funció del curs i del gènere.

4. TIPUS DE PRÀCTICA ESPORTIVA

El tipus de pràctica esportiva dóna una imatge de quins són els esports o les activitats físiques més practicats o el nivell de pràctica de competició. De l'anàlisi de dades es desprèn que els esports o activitats físiques més practicats entre la població escolar enquestada són el futbol i el futbol sala, amb un 28,3%; el bàsquet és el segon esport més practicat, amb un 20,7%, i la natació ocupa el tercer lloc, amb un 18,8%. Altres esports o activitats físiques com les danses (ballet, dansa clàssica, hip-hop, etc.) representen l'11,4%; el tennis, el 8,3%; anar a un centre de *fitness*, el 8,0% i els esports de lluita (judo, taekwondo, lluita, etc.), el 6,8%.

Analitzant aquestes dades detalladament es troben diferències de gènere (Taula 3). Cal destacar que els esports més practicats entre els nois i noies corresponen a activitats lligades tradicionalment als estereotips masculins i femenins.

Taula 3. Esports més practicats entre els nens i les nenes.

Present Estudi			
Nens/Nois		Nenes/Noies	
Futbol/Futbol sala	43,6%	Danses (ballet/jazz...)	26,4%
Bàsquet	25,6%	Natació	25,2%
Natació	14,3%	Bàsquet	14,1%
Tennis	8,5%	Patinatge	10,7%
Gimnàs/ <i>Fitness</i>	8,1%	Tennis i Gimnàs/ <i>Fitness</i>	8,0%

En la llista d'activitats físiques més practicades, de l' "Enquesta Hàbits Esportius a Barcelona", la natació torna a imposar-se com una de les activitats més habituals dins del col·lectiu en general (25,1%) i el futbol, dins del masculí (17,9%). És important remarcar que a mesura que els nens es fan grans, els esports comencen a perdre practicants i les activitats físiques del món del *fitness* i el *wellness* (gimnàstiques suaus, activitats aeròbiques, etc.) guanyen participació, sobretot dins del col·lectiu femení.

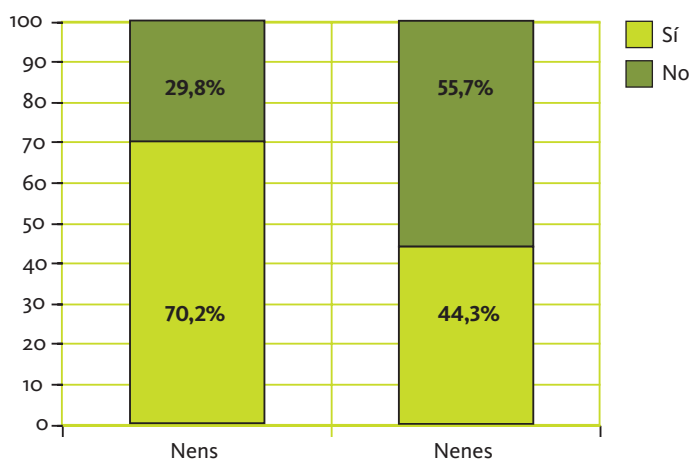
Les activitats esportives a les quals els nois i noies escolaritzats són més fidels es corresponen amb els esports més practicats: el futbol i el futbol sala (14,5%), les activitats de dansa com el ballet, la dansa clàssica, el hip-hop, (13,0%); el bàsquet (10,6%) i la natació (9,0%).

El nivell de pràctica esportiva de competició també és un aspecte que descriu la tipologia de pràctica esportiva dels escolars. **El 59,4% dels practicants fa competicions vinculades a la seva pràctica esportiva.**

4.1 COMPETICIÓ

Pel que fa al gènere, apareixen diferències significatives en la pràctica esportiva de competició, tal i com es pot apreciar al gràfic 11. **Un 70,2% dels nens participen en competicions o partits del seu esport, enfront del 44,3% de les noies.** Aquests resultats van lligats al tipus de pràctica esportiva segons gènere, ja que les activitats físiques més practicades pels nens corresponien a esports lligats a la competició i les més practicades per les nenes corresponien a activitats físiques on no acostuma a haver-hi tantes competicions organitzades.

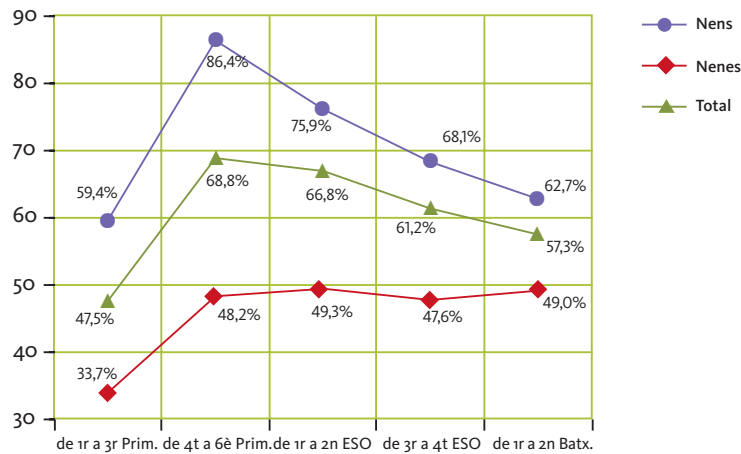
Gràfic 11. Pràctica esportiva de competició en funció del gènere.

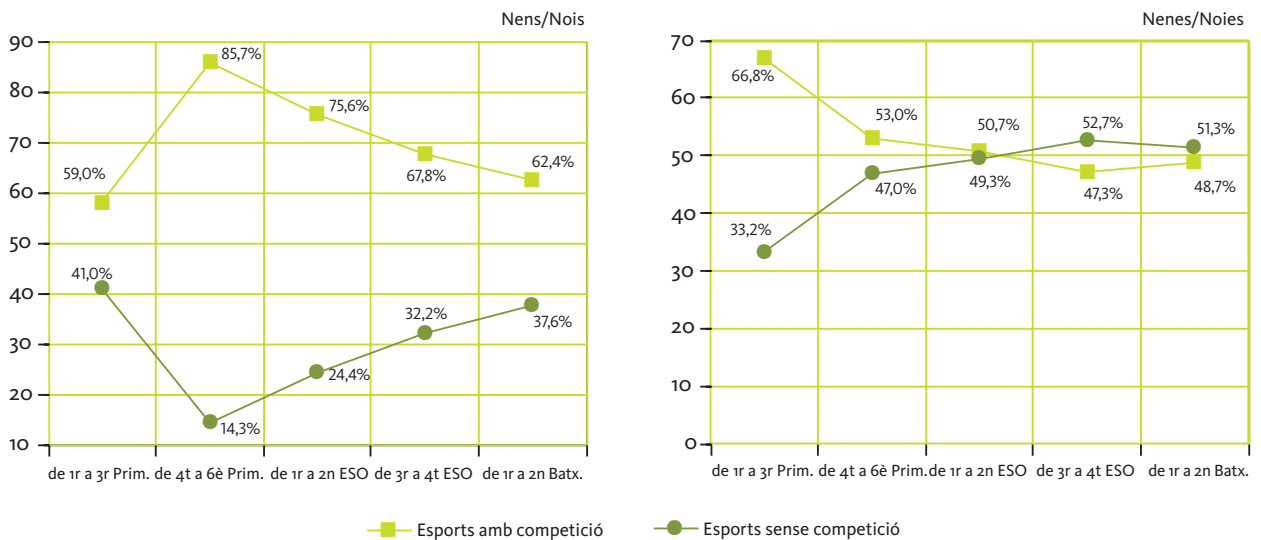
Al gràfic 12 es pot veure l'evolució de la pràctica esportiva de competició segons el curs. **Hi ha una progressió en l'itinerari esportiu de competició dels escolars.** La pràctica competitiva arriba al seu punt màxim (68,8%) entre els cursos de 4t i 6è de primària i a partir dels següents cursos s'inicia una davallada progressiva fins arribar al 57,3% de 1r i 2n de batxillerat. Cal subratllar que les nenes es mantenen més constants en la pràctica de competició respecte als nois, que presenten un marcat descens que va del 86,4% de 4t i 6è de primària al 62,7% de 1r i 2n de batxillerat.

Aprofundint en l'anàlisi de l'evolució de la pràctica esportiva de competició, el gràfic 13 mostra diferències significatives de gènere a través del temps quant al tipus de pràctica. **Els nois sempre presenten percentatges superiors de pràctica esportiva de competició, que arriben al 85,7% als cursos compresos entre 4t i 6è de primària.** La situació de pràctica de competició de les noies es manté constant a través del temps, amb percentatges que es mouen entre el 66,8% i el 48,7%.

Gràfic 12. Evolució de la pràctica esportiva de competició per curs i gènere.

Gràfic 13. Evolució de la pràctica esportiva amb i sense competició.

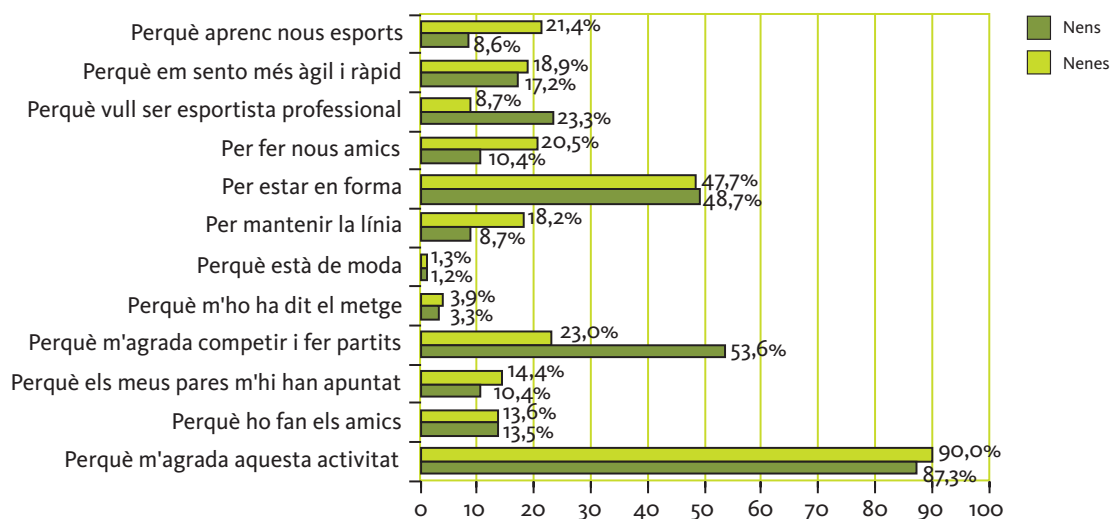
Dels escolars que han afirmat no fer pràctica competitiva de l'esport que practiquen, a un 57,2% li agradaria fer competicions o partits. **En aquest apartat, les diferències de gènere quant a la voluntat de competir, no són tan evidents: a un 63,2% dels nens els agradaria competir enfront del 57,2% de les nenes.** La motivació per competir va perdent força a mesura que els escolars es fan grans: a un 63,0% dels nens i nenes que cursen de 1r a 3r de primària els agradaria competir; aquest percentatge va minvant progressivament a mesura que avancen els cursos, fins a assolir el 44,3% a 1r i 2n de batxillerat.

4.2 MOTIUS DE PRÀCTICA

El principal motiu dels escolars per fer activitat física és la satisfacció de fer el que fan (88,3%). El segon motiu és el fet de poder estar en forma (68,4%) i un tercer motiu, perquè els agrada competir (38,3%). Cal destacar que els percentatges d'enquestes d'hàbits esportius al total de població major de 16 anys li que reconeix fer esport perquè agrada la competició, no superen mai el 5% del total de practicants.

El gràfic 14 mostra les diferents motivacions dels nens i nenes envers la pràctica esportiva, segmentades per gènere. Observem **que els nens tenen més motivacions de pràctica donades per aspectes competitius**; el 53,6% fan esport perquè els agrada competir i fer partits i un 23,3% perquè volen ser esportistes professionals. En canvi, **les nenes presenten motivacions més associades a aspectes de socialització i d'estètica**; per fer nous amics (20,5%), aprendre nous esports (21,4%) i per mantenir la línia (18,2%).

Gràfic 14. Motivacions per practicar esport o activitat física.

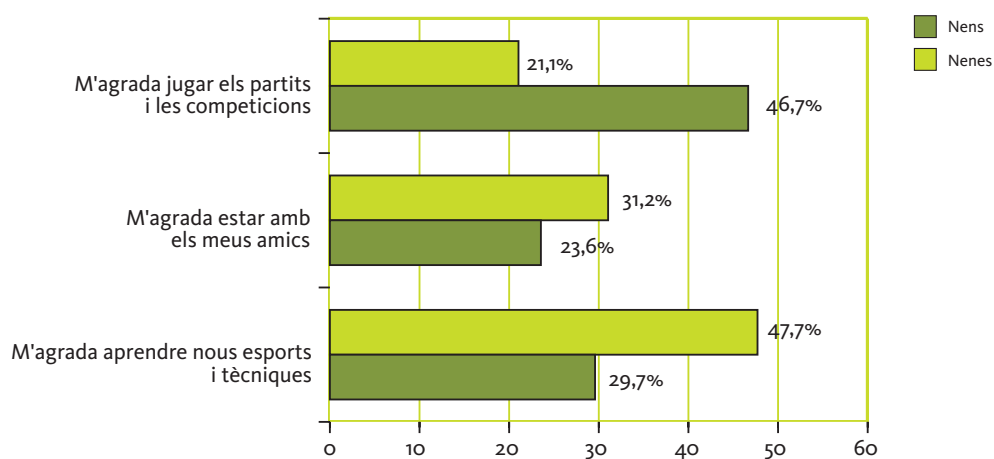

En l'apartat següent, es presentaven als enquestats quatre blocs de preguntes on se'ls demanava que valoressin el que consideraven més important.

- Bloc 1 – Què és el que més agrada de la pràctica esportiva.
- Bloc 2 – Què és el que es considera més important en practicar esport.
- Bloc 3 – Motivació per la qual faig esport.
- Bloc 4 – Què és el que més agrada dels entrenaments.

En el **Bloc 1** de preguntes, un **37,3% afirma que li agrada aprendre nous esports**, un 35,9%, que li agrada realitzar competicions i partits i un 26,8%, que li agrada estar amb els seus amics i amigues. Segmentant per gènere (gràfic 15), els nens donen més importància a competir (46,7%) i les nenes a aprendre nous esports (47,7%) i estar amb els amics i amigues (31,2%).

Gràfic 15. Aspectes considerats més importants del Bloc 1: *Què és el que més agrada de la pràctica esportiva.*

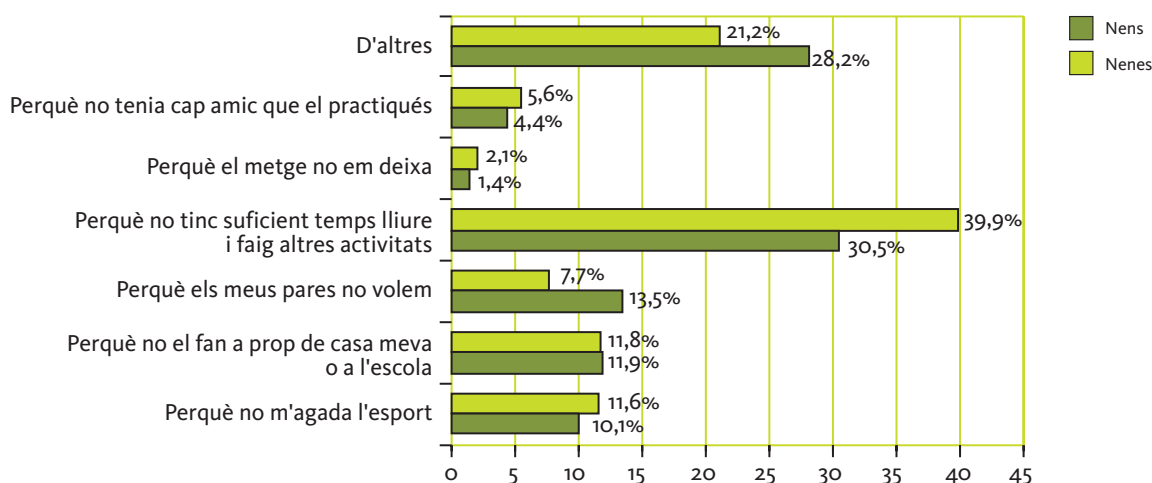

4.3 MOTIUS DE NO PRÀCTICA

La falta de temps lliure i ocupació del temps amb altres activitats (35,2%) és el primer motiu que han donat els escolars per no practicar activitats esportives. El segon motiu és la distància del lloc de pràctica desitjat amb el lloc de residència actual, amb un 11,9%. Un 11,0% ha afirmat que no fan cap activitat física perquè no els agrada.

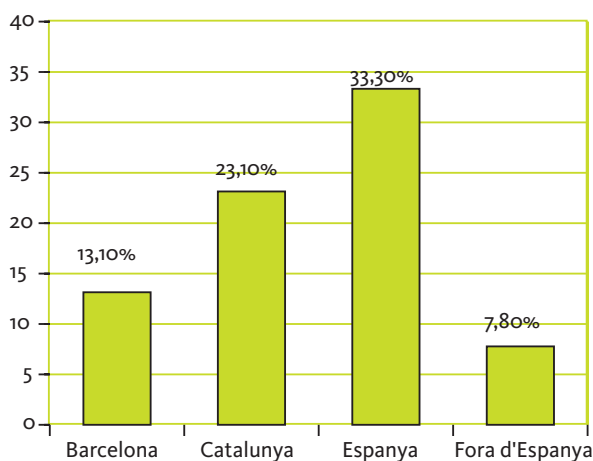
En gènere, s'observen diferències entre els motius que nens i nenes addueixen per no fer cap activitat física o esport (gràfic 16). D'una banda, les noies diuen tenir menys temps lliure i fer altres activitats (39,9%) que els nois (30,5%). D'altra banda, hi ha més nens que argumenten que no fan esport perquè els pares no volen (13,5%) que nenes (7,7%). Els nens també han citat més cops altres motius (28,2%) que les nenes (21,2%).

Gràfic 16. Motius de no pràctica d'activitat esportiva en l'actualitat.

El gràfic 17 mostra els percentatges de persones que no fan activitat física o esport perquè no els agrada, distribuïts per lloc de procedència. El percentatge més baix, 7,8%, correspon als nascuts en altres països. Resulta interessant identificar que **tot i que els escolars procedents d'altres països són els que presenten un major índex de no pràctica esportiva (50,8%), són a la vegada els que menys argumenten que l'esport no els agrada.**

Gràfic 17. Persones que no fan activitat física o esport perquè no els agrada.

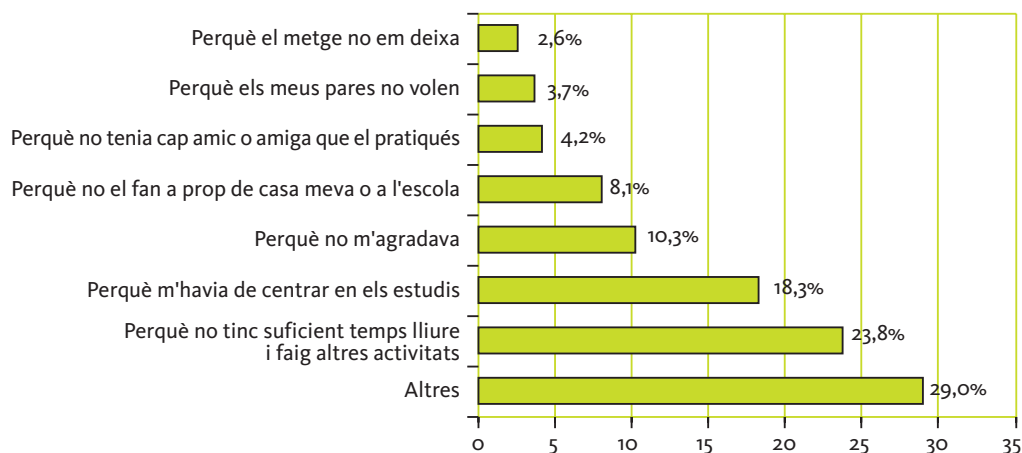
4.4 MOTIUS D'ABANDONAMENT

Un elevat percentatge, el 74,2%, d'escolars que en l'actualitat no fan cap activitat física, havien practicat algun esport amb anterioritat. **Les dades següents corroboren la hipòtesi explicada en l'apartat anterior, sobre el nivell de tradició de pràctica esportiva al país d'origen**, ja que un 39,0% dels escolars nascuts en un altre país mai no ha practicat cap activitat física o esport, enfront del 19,7% dels nascuts a Barcelona.

Els esports més practicats amb anterioritat pels escolars que a l'actualitat no fan activitat física coincideixen amb els esports que abans havien practicat els escolars que a l'actualitat fan activitat física; la natació (40,4%), el bàsquet (20,1%), el futbol (19,9%), les activitats derivades de les danses com el ballet, la dansa clàssica o el hip-hop (14,7%) i els esport de lluita (9,8%).

En l'aprofundir en aquesta informació i segmentar-la per gènere, un altre cop els esports més practicats pels nois corresponen als esports estereotipats com d'homes: el futbol (44,4%), la natació (31,0%), el bàsquet (26,4%), els esports de lluita (15,5%) i el tennis (8,5%). Entre les noies succeeix el mateix amb els esport atribuïts tradicionalment a les noies: la natació (46,0%), les activitats derivades de les danses (23,4%), el bàsquet (16,3%), la gimnàstica rítmica (14,9%) i el patinatge artístic (11,3%).

Gràfic 18. Motius d'abandonament de l'activitat esportiva practicada anteriorment. (MOD)

Com s'observa al gràfic 18, el principal motiu d'abandonament de la pràctica esportiva per part de l'escolar és "altres": aquest resultat es deriva d'un problema de formulació de les respostes tancades. Els dos principals motius d'abandonament de la pràctica esportiva per cursos (sense tenir en compte "altres") són: "perquè no tinc suficient temps lliure i faig altres activitats" i "perquè havia de centrar-me en els estudis".

Com s'observa al gràfic, **a mesura que els escolars es fan grans i avancen de curss, incrementen les seves responsabilitats i s'inicia un descens progressiu de la pràctica esportiva.**

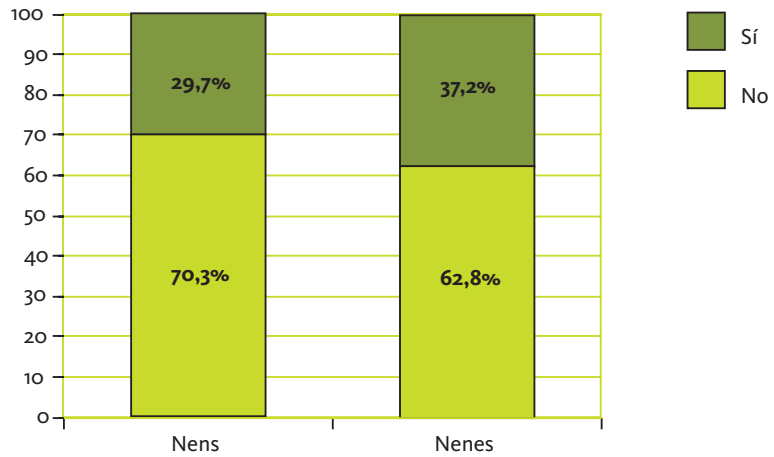
Quant a la pregunta de si els agradaria tornar a fer l'esport o activitat física que van abandonar, un 65,2% dels escolars afirma que sí que li agradaria tornar-lo a practicar, un 19,7% no ho sap i a un 15,1% no li agradaria tornar-lo a practicar. Cal subratllar que únicament un 11,0% va abandonar l'esport perquè no li agradava.

4.5 PRÀCTICA OCASIONAL

Del total d'escolars enquestats, un 66,7% afirma fer esport o activitat física durant les vacances d'escola (Nadal, Setmana Santa i estiu). Dins d'aquest percentatge, un 75,8% correspon als nens i nenes que durant el curs realitzen algun tipus de pràctica esportiva, enfront del 19,8%, que no en fa cap.

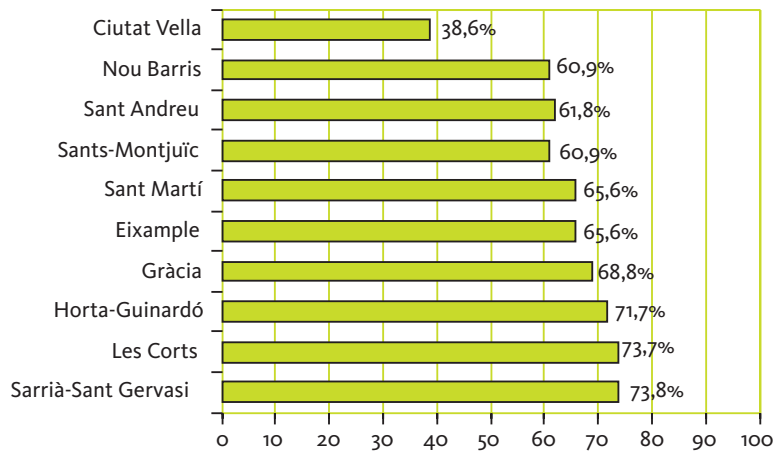
Com s'observa al gràfic 19, el percentatge de nens que fan algun tipus de pràctica esportiva durant les vacances (70,3%) és superior al de les nenes (62,8%).

Gràfic 19. Pràctica esportiva durant les vacances, per gènere.

En l'àmbit de districte, també apareixen diferències, com mostra el gràfic 20. **Ciutat Vella és el districte on hi ha un índex de pràctica esportiva menor durant el període de vacances escolars**; únicament un 38,6% dels enquestats en fa, la resta del districte es mou en uns percentatges entre el 60,9% de Nou Barris i el 73,8% de Sarrià-Sant Gervasi.

Gràfic 20. Pràctica esportiva durant les vacances distribuïda per districtes.

En el cas dels nois i noies nascuts a Barcelona, un 68,3% fa algun tipus d'esport o activitat física durant les vacances. En canvi, dels escolars nascuts en un altre país, només en fa un 52,8%.

Continuant l'anàlisi d'aquest aspecte, s'observa que la tipologia de centre –públic o privat- també apareix com a factor diferenciador del nivell de pràctica, ja que als centres privats un 69,6% dels escolars fa esport durant les vacances enfront el 60,6% dels centres públics.

5. CONCLUSIONS

Aquest informe presenta els principals resultats obtinguts d'un estudi sobre els hàbits esportius dels escolars de la ciutat de Barcelona. S'ha dissenyat una recerca quantitativa per mitjà d'una mostra representativa de la població i, a la vegada, prou àmplia per poder-la segmentar per gènere, edat, titularitat del centre i territori (districtes).

Dels resultats obtinguts, **el primer que cal destacar és que el 66,8% dels escolars practica esport fora de l'horari lectiu.** Aprofundint en aquesta xifra i en el que se n'extreu, es pot veure com **la pràctica entre els nois (75%) és bastant superior que entre les noies (58%).** Quan es compara l'índex de pràctica actual dels escolars amb l'estudi realitzat el 1998 sobre *"L'ús del temps de la població infantil i juvenil: els hàbits esportius"*, es conclou que **l'índex de pràctica ha crescut els darrers anys passant del 40,1% de 1998 al 66,8% actual.** Tot i l'increment, les diferències de gènere no han variat amb el anys, donat que en l'actualitat la diferència entre nens i nenes és del 17,4% i, el 1998, era del 18,4%, essent superior en ambdós casos la pràctica dels nens. Aquesta diferència entre gèneres s'accentua en analitzar la població immigrant, ja que en un districte com Ciutat Vella, amb una important presència d'immigració, el percentatge de noies immigrants que practiquen esport només arriba al 20%.

Un altre dels aspectes que cal considerar **és la tendència a la disminució dels índexs de pràctica en canviar de cicle, especialment de l'educació primària a la secundària.** En aquest punt, també cal incidir que aquesta davallada és bastant més pronunciada en el gènere femení, que passa d'un índex de pràctica del 71%, els darrers cursos de primària, al 50%, els primers cursos de secundària. Per tant, hi ha la necessitat de definir estratègies per potenciar la pràctica esportiva en aquests col·lectius.

Un altre aspecte que cal destacar fa referència als esports més practicats. Entre els nens i nois, el futbol, el bàsquet i la natació són els que compten amb major índex de pràctica. En canvi, les danses, la natació i el bàsquet són, respectivament, els majoritaris entre les nenes i noies. Resulta curiós observar la presència del *fitness* com la cinquena pràctica esportiva, tant per als nois com per a les noies. Finalment, també porta a la reflexió **el fet que els esports practicats anteriorment pels escolars i els que es varen abandonar són els mateixos que els que són més practicats.** D'aquests resultats, es **destaca la forta influència dels estereotips tradicionals associats a nens i nenes.** Esports col·lectius per als nens i esports derivats de les danses per a les nenes. Així doncs, d'aquest aspecte es

deriven també possibles accions de comunicació per conscienciar les famílies de les qualitats de la pràctica esportiva independentment del gènere de la persona.

Parlant encara de les diferències entre gèneres, també se'n poden trobar a l'hora de valorar les motivacions de pràctica. Així, **els nens donen més importància a la vessant més competitiva de l'esport i les nenes a aspectes més vinculats a la socialització, la higiene o la imatge personal.** D'altra banda, també es presenten diferències en la pràctica esportiva en centres públics i concertats. En aquests últims, s'observen uns majors índexs de pràctica, fora d'horari lectiu, al llarg dels diferents cicles educatius. No obstant, cal puntualitzar que aquesta diferència es veu significativament reduïda, essent gairebé inexistent, en els cicles de 4t i 6è de primària i 1r i 2n de batxillerat, és a dir, al final de cada etapa.

Amb referència als valors i les actituds envers la pràctica esportiva i, més concretament, la competició, cal fer algunes consideracions. El 51% dels escolars afirma veure com els familiars i el públic en general criden i critiquen l'àrbitre; un 42% admet que l'entrenador s'enfada si perden el partit o la competició, un 33% reconeix que els jugadors criden i insulten els rivals i un 24% diu que els familiars i l'entrenador donen habitualment la culpa a l'àrbitre quan perden. Aquests percentatges cal considerar-los elevats. L'any 2001, l'Ajuntament de Barcelona va iniciar una campanya, amb un gran èxit de resultats, anomenada "Compta fins a Tres" orientada a minimitzar aspectes negatius dins la competició esportiva com els citats anteriorment. Serà interessant reforçar els criteris i aspectes vinculats a aquesta campanya per poder garantir la disminució d'aquests percentatges. Iniciatives com aquesta permetran garantir que la competició en edat escolar transmeti els valors i aconsegueixi els objectius esperats des del punt de vista educatiu.

Un altre aspecte rellevant són **les diferències entre edats amb relació a la consciència dels beneficis d'una pràctica esportiva regular.** A mesura que la persona es va fent gran, els índexs de voluntat de continuar amb la pràctica esportiva s'incrementen fins a límits superiors al 90%. A més, en aquest índex, les noies superen lleugerament les intencions de pràctica futura dels nois.

En l'anàlisi dels motius de no pràctica, el principal impediment és la manca de temps lliure (35%). En segon lloc es troba la necessitat d'haver-se de centrar en els estudis (18%). Així doncs, en la majoria de casos, els motius de no pràctica són "externs" a la pròpia pràctica esportiva i, per tant, de difícil solució des d'una òptica exclusivament de promoció esportiva. A més, cal destacar que un 64% dels escolars que no fan pràctica esportiva tampoc no realitzen cap altre tipus d'activitat extraescolar. Com ja s'ha esmentat al principi de l'apartat de conclusions, **la població immigrant és un dels col·lectius amb menor índex de pràctica.** Paradoxalment, aquest col·lectiu és el que menys argumenta que no li agrada la pràctica esportiva. Així doncs, es detecta aquí una barrera d'accés a la pràctica esportiva. Un aprofundiment en aquesta problemàtica mitjançant un estudi de caire qualitatiu per analitzar en profunditat les possibles causes, orientaria i permetria concretar els possibles programes destinats a canviar aquesta dinàmica.

També s'ha analitzat la pràctica esportiva en moments determinats com, per exemple, en període de vacances escolars. Aquí, un 67% dels escolars afirma fer esport habitualment tot i que d'aquest percentatge el 76% són persones que ja en fan durant l'any. Cal destacar que els nivells de pràctica esportiva ocasional, a diferència dels de pràctica esportiva regular, es mantenen força estables a mesura que els nens i nenes es fan grans. El 37% dels escolars realitza aquest tipus de pràctica esportiva ocasional a la ciutat de Barcelona i el 36% ho reparteix entre la ciutat i altres poblacions. D'aquestes dades cal destacar que un 19% dels escolars afirma haver participat en algun tipus d'activitat esportiva ocasional organitzada (curses populars, jornada esportiva, etc.).

Les activitats esportives ocasionals són esdeveniments idonis per a facilitar l'accés a la pràctica esportiva d'els col·lectius més desafavorits i també per a potenciar la pràctica d'esports més minoritaris.

En resum, l'elevat percentatge de pràctica esportiva escolar fora de l'horari lectiu observat en aquest estudi, indica, d'una banda, una sensibilitat creixent de la ciutadania envers la pràctica esportiva en edat escolar i, de l'altra, reflecteix l'esforç i els recursos dedicats per les diferents administracions i per les entitats esportives de la ciutat. Possiblement, les futures campanyes orientades a la promoció de l'esport escolar a Barcelona hauran d'encaminar-se cap a col·lectius específics que en l'actualitat presenten índexs de participació més baixos.

